

Handläggare

Frida Ryholt
Utredare
frida.ryholt@tyreso.se

Handlingstyp
Tjänsteskrivelse

Datum
2020-10-05

Sida
1 (4)

Diarienummer
2020/GVN 0054 44

Mottagare

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Svar på motion om att införa fysiskt och psykiskt självförsvar som tillval i gymnasieskolan

Barn- och utbildningsförvaltningen

Elisabet Schultz
Förvaltningschef

Beskrivning av ärendet

Inger Gemicioglu och Tina Rosén från Vänsterpartiet har inkommit med en motion till kommunfullmäktige gällande att införa fysiskt och psykiskt självförsvar för tjejer som tillval i gymnasieskolan. Motionen framhåller att kvinnor anpassar sitt liv på olika sätt på grund av rädslan för våld.

Vänsterpartiet menar att det ytterst handlar om frågor som rör demokrati och grundläggande mänskliga fri- och rättigheter. Motionären vill ge gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden i uppdrag att undersöka möjligheten att införa fysiskt och psykiskt självförsvar för tjejer.

Motionen har remitterats till gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden för förslag till beslut. Nämndens förslag till beslut behandlas av kommunstyrelsen. Kommunfullmäktige är sista beslutande instans och därmed den som bifaller, avslår eller besvarar motionen.

Bakgrund

Motionären tar upp att motionen ytterst handlar om frågor som rör demokrati och grundläggande fri- och rättigheter. I motionen beskrivs att kvinnor på olika sätt måste anpassa sitt liv på grund av rädslan mot våld.

Jämställdhet mellan kvinnor och män är ett politiskt mål i Sverige. Under början av 1970-talet formades jämställdhetsfrågorna till ett eget politiskt område och frågorna har sedan dess haft en central del i samhällsdebatten. Jämställdhetspolitikens övergripande mål är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Målet antogs med bred politisk enighet 2006.¹ Sedan 2016 finns en tioårig nationell strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor. Ett av delmålen är att mäns våld mot kvinnor ska upphöra och kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

Skolans styrdokument

Jämställdhetssträvande har skrivits in i de dokument som styr skola och högre utbildning. I läroplanerna finns krav om att skolans verksamhet ska vila på demokratisk grund och att skolan ska gynna människors lika värde och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Alla barn och elever ska få utveckla sina förmågor och intressen och har rätt till en utbildning fri från diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Sex och samlevnad ingår vidare som en integrerad del i många av kurs- och ämnesplanerna. I flera av dessa finns begrepp som sexualitet, relationer, kön,

---

¹ <https://www.jamstalldhetsmyndigheten.se/om-jamstalldhet/sveriges-jamstalldhetspolitik>

jämställdhet och normer inskrivna. Detta innebär att ansvaret för kunskapsområdet vilar på flera lärare och ska tas upp inom ramen för många kurser och ämnen. Alla som arbetar i skolan ska bidra till att den präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor.²

Arbete med likabehandling på Tyresö gymnasium

Inom Tyresö gymnasium är jämställdhet och sex- och samlevnadsundervisning redan prioriterade frågor. Elevhälsan i Tyresö arbetar förebyggande genom bland annat individuella hälsosamtal och samtal om sexuell hälsa, relationer och könsroller. En systematisk plan för det främjande elevhälsoarbetet är framtagen. Arbetet sker genom bland annat miniföreläsningar med efterföljande diskussioner. Det är skolsköterskan och kuratorerna som i huvudsak håller i detta men även externa föreläsare bjuds in. I åk 2 fokuseras speciellt på likabehandling, relation och sexuell hälsa.

Tyresö gymnasium har en likabehandlingsplan som uppdateras varje år där jämställdhet är en central del. Skolledningen ansvarar för planen och för att personal, elever och vårdnadshavare informeras om planen och hur rutinerna för arbetet ser ut. Arbetet sker systematiskt genom att utvärdera, främja, kartlägga, förebygga och åtgärda. *Främjande arbete* ska skapa en trygg skolmiljö och förstärka respekten för allas lika värde. Dessa insatser ska riktas mot alla, pågå ständigt och bedrivs utan förekommen anledning. *Förebyggande arbete* ska avvärja risker för kränkningar, trakasserier och diskriminering utifrån de risker som skolan hittat i sina kartläggningar. *Åtgärdande arbete* ska ske omedelbart då skolan får veta eller misstänker att en elev upplever sig vara utsatt för diskriminering, kränkande behandling eller trakasserier. Arbetet ska skapa en trygg skolmiljö och förstärka respekten för allas lika värde. På Tyresö gymnasium finns en grupp där skolans kuratorer ingår som arbetar med konflikthantering och likabehandlingsarbete för att stoppa kränkningar och trakasserier. Elevassistenterna samarbetar med elevhälsoteamet och övriga lärare på skolan och ökar elevernas trygghet på skolan.

Barn- och utbildningsförvaltningens kommentar

Inom gymnasieskolan finns valbara kurser inom ramen för det individuella valet. Detta regleras i styrdokumentet. En kommun kan inte skapa egna lokala kurser och inte heller inrätta specialutformade program. Ämnesplanerna i

---

² <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/jamstalldhet-i-skolan>

gymnasieskolan styr kursernas innehåll och det är respektive skola och lärare som avgör vad som ska ingå i undervisningen. Huvudmannen kan inte styra över varken kursplanernas innehåll eller den tolkning som skola och lärare gör av dessa. Huvudmannen eller annan intressent kan ansöka om en ny kurs i gymnasieskola. Skolverket bedömer behovet av en ny kurs utifrån ansökan och undersöker bland annat om det efterfrågade kursinnehållet ryms inom skolformens uppdrag samt om det redan finns i en fastställd kurs.³

Undervisning som genomförs i grupper uppdelat efter kön kan missgynna elever på olika sätt. Elever kan uppleva könsuppdelningen i sig som negativt. Det kan även leda till diskriminering som har samband med könsöverskridande identitet och uttryck, till exempel när skolan avgör elevernas könstillhörighet. Uppdelning av elever efter kön riskerar alltså att leda till könsdiskriminering. Förbudet gäller även om det inte är skolans avsikt att diskriminera. Så fort det finns ett samband mellan missgynnandet och en diskrimineringsgrund så kan det innebära diskriminering enligt lagen. Utrymmet att dela upp eleverna efter kön är därför mycket begränsat.⁴

---

³ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/anordna-och-administrera-utbildning/ansok-om-ny-nationell-kurs>

⁴ <https://www.do.se/om-diskriminering/diskrimineringsforbud-inom-olika-omraden/diskriminering-inom-utbildningsomradet/konsuppdelad-undervisning/>